

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **V. L.**, zastoupeného JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem, sídlem Ověnecká 78/33, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 11. 2019, č. j. OAM-457/LE-LE26-LE05-2019, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 2. 2020, č. j. 4 Az 62/2019 - 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna ustanoveného advokáta JUDr. Maroše Matiaška **se určuje** částkou 8.228 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před městským soudem

[1] Rozhodnutím ze dne 13. 11. 2019 zamítl žalovaný žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť žalobce je státním občanem Moldavské republiky, kterou Česká republika v souladu s § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, považuje za bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Žalobce neprokázal, že v jeho případě Moldavsko za bezpečnou zemi původu považovat nelze.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce u Městského soudu v Praze, který žalobu zamítl.

[3] Městský soud měl za prokázané, že Moldavsko lze, s výjimkou Podněstří, odkud ale žalobce nepochází, považovat za bezpečnou zemi původu dle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Z informací ze správního spisu vyplynulo, že v zemi v individuálních

případech dochází k pronásledování i mučení a jinému nelidskému zacházení, avšak tato praxe není natolik rozšířena, aby se dalo hovořit o obecnosti a soustavnosti; země nadto provádí v oblasti občanských a politických práv řadu reforem a dbá doporučení EU, Rady Evropy i OSN. Za druhé, občané neopouští Moldavsko z důvodů dle § 12 či § 14a zákona o azylu, převážná většina migrantů je motivována ekonomicky, v ČR v posledních letech žádají o azyl sporadicky a s minimálním úspěchem. Třetí podmínka je též splněna, neboť mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách jsou v zemi řádně ratifikovány a převážně dodržovány, přes potíže se soudy je možno se pro efektivní ochranu obrátit na nezávislého veřejného ochránce práv či podat stížnost k ESLP. Konečně, Moldavsko umožňuje činnost skupin pro lidská práva, jež vyšetřují případy porušování lidských práv a zveřejňují své poznatky, aniž by byly omezovány státními orgány. Zprávy vypovídající i o některých závažnějších lidskoprávních nedostacích je dle soudu nutno vnímat jako indicie pro neaplikovatelnost ustanovení o bezpečné zemi v individuálních případech; natolik závažné, aby nebylo možné označit žalobcovu vlast za bezpečnou zemi, nejsou.

[4] Dále soud souhlasil se žalovaným, že žalobce neprokázal, že v jeho případě nelze Moldavsko považovat za bezpečnou zemi původu. Žalobce sice hodnověrně doložil, že byl ve vězení před rokem 2010 mučen, avšak dočkal se pomoci u vnitrostátních orgánů své vlasti a následně i úspěchu se svou stížností u ESLP. Policejní důstojníci, kteří se na jeho trýznění podíleli, museli řady policie opustit. Žalobce byl po propuštění z vězení, dle svých slov, občas svévolně zajištěn policií, někdy musel dělat dřepy, zajištění trvalo hodinu či méně. Žalobce by však mohl využít vnitrostátní ochrany v zemi původu, která mu byla poskytnuta již v případě jeho mučení. Krom toho žalobce své potíže deklaroval pouze ve vztahu k hlavnímu městu Kišiněvu, při pobytu na venkově žádné problémy neměl. Žalobce se ve vlasti nijak politicky neangažoval ani mu bezprostředně nehrozí trestní stíhání; přivodí-li si žalobce trestní stíhání v budoucnu svou kriminální činností, nejde o důvod pro udělení mezinárodní ochrany.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost. Její přijatelnost spatřuje v zásadním pochybení městského soudu, které mohlo mít vliv na jeho hmotněprávní postavení.

[6] Stěžovatel uvedl, že mu v současné době v Moldavsku hrozí nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, a to proto, že se mu chtějí pomstít osoby (policisté a další) napojené na pracovníky věznice, kde byl v minulosti podroben mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení. Moldavsko tak nelze považovat ve vztahu ke stěžovateli za bezpečnou zemi původu.

[7] Stěžovatel v první řadě namítá, že vzhledem k dřívějšímu špatnému zacházení v moldavském vězení, které městský soud nerozporoval, na něj mělo být nahlíženo jako na zranitelnou osobu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu.

[8] Stěžovatel dále tvrdí, že aplikace konceptu tzv. bezpečných zemí nezbavuje stát ve vztahu k takovým zemím povinnosti posuzovat, zda žadatelům nehrozí v zemi původu vážná újma, resp. jednání rozporné s čl. 3 Úmluvy. I městský soud shledal v případě Moldavska zásadní nedostatky v oblasti soudnictví, porušování lidských práv ve vězeňství,

pokračování

ze strany bezpečnostních složek, diskriminační trestní stíhání a neúčinné prostředky nápravy porušování lidských práv, což ve svém důsledku resultuje v narůstající počet stížností k ESLP. Stejně tak bylo připuštěno, že v Moldavsku v individuálních případech dochází k pronásledování, mučení a jinému nelidskému zacházení a trestání. O zásadních problémech Moldavska v oblasti mučení a nelidského zacházení hovoří i četné zprávy mezinárodních organizací a institucí, na které stěžovatel již v průběhu řízení upozorňoval. Tyto závěry jsou pak bez jakýchkoliv důvodů v ostrém kontrastu s konečným rozhodnutím správního orgánu i městského soudu.

[9] Stěžovatel má za to, že je pro hodnocení věci zcela irelevantní, jaké pohnutky vedou majoritní část migrujících obyvatel Moldavska k opuštění země a to, že Moldavsko je signatářem mezinárodních smluv o lidských právech. Je třeba zkoumat, zda k dodržování lidských práv v zemi původu opravdu dochází či nikoliv – o tom, že tomu tak není, ostatně svědčí i případ samotného stěžovatele. V tomto ohledu se nemůže stěžovatel ztotožnit s tím, že by bylo nadbytečné provést jím navrhované důkazy – tyto by totiž naopak svědčily pro to, že Moldavsko není v jeho případě bezpečnou zemí původu a ochrana poskytovaná mezinárodními dokumenty je v některých případech pouze „na papíře“. Skutečnost, že stěžovatel podal žádost o udělení mezinárodní ochrany poté, co situaci probral s jeho matkou, pak nemůže být přičítána k jeho tíži. Stěžovatel má za to, že ve světle všech shora uvedených východisek a okolností případu je třeba usoudit na to, že země původu mu není schopna poskytnout dostatečnou ochranu před dalším pokračováním zakázaného jednání. Stěžovatel nemůže souhlasit s tím, že by se ho závažné porušování lidských práv v Moldavsku netýkalo nijak výrazněji než ostatních občanů země, neboť má sám osobní prožitek a zkušenost s mučením. Pokračující obtěžování ze strany příslušníků policie pak jen potvrzuje, že stěžovatel nemůže v Moldavsku nadále pobývat.

[10] Stěžovatel má za to, že unesl důkazní břemeno ve vztahu k prokázání důvodů pro prolomení presumpce Moldavska jako bezpečné země původu. Nebylo tak na místě zamítnout jeho žádost jako zjevně nedůvodnou.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že své rozhodnutí i rozsudek městského soudu považuje za souladné se zákonem. Námitka týkající se posouzení stěžovatele jako zranitelné osoby je dle žalovaného nepřipustná, nadto se s takovým posouzením neztotožňuje. Moldavsko nerezignovalo na povinnost poskytnout stěžovateli ochranu před protiprávním jednáním a není důvod se domnívat, že by mu ji neposkytlo v případě potřeby znovu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná. Jedná se však o věc rozhodovanou v řízení před krajským soudem samosoudcem, a proto se soud podle § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[13] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“.

O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti nevznáší žádné právní otázky, které by nebyly judikaturou řešeny, byly řešeny rozdílně či by měly být vyřešeny jinak. Pochybení městského soudu, které by mohlo mít vliv na stěžovatelovo hmotněprávní postavení, Nejvyšší správní soud neshledal.

[15] Námitka týkající se postavení stěžovatele jakožto zranitelné osoby je nepřípustná ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť stěžovatel ji neuplatnil v žalobě, ač tak učinit mohl.

[16] Zákon o azylu v § 16 odst. 2 stanoví: *Jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.* V takovém případě správní orgán neposuzuje, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a (§16 odst. 3 zákona o azylu).

[17] Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu se rozumí *bezpečnou zemí původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo § 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.*

[18] Podle § 2 bodu 15 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu Moldavsko s výjimkou Podněstří.

[19] K otázce posuzování žádostí o mezinárodní ochranu žadatelů přicházejících ze zemí označených jako bezpečná země původu existuje ustálená judikatura. V případě řízení o takových žádostech je oproti jiným azylovým řízením zdůrazněno důkazní břemeno žadatelů. Jelikož se dodržování mezinárodních závazků a neporušování práv vlastních občanů u bezpečných zemí původu presumuje, leží odpovědnost za prokázání opaku právě na žadatelích. Institut bezpečné země původu zakotvený v § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu a v čl. 36 a 37 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (procedurální směrnice) stanoví presumpci nedůvodnosti žádostí osob přicházejících z dané země – srov. § 16 odst. 2 zákona o azylu. Jinými slovy, žadatel o mezinárodní ochranu přicházející z bezpečné země původu musí prokázat, že v jeho konkrétním případě tento stát za bezpečnou zemi původu považovat nelze, což v důsledku znamená, že musí prokázat, že mu hrozí větší

pokračování

riziko pronásledování nebo vážné újmy než ostatním osobám v obdobném postavení. Obdobné podmínky nejsou u standardních žádostí o mezinárodní ochranu vyžadovány, a tudíž označení určité země za bezpečnou zemi původu v podstatě zvyšuje důkazní břemeno na straně žadatelů o mezinárodní ochranu (viz rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS).

[20] V projednávané věci správní orgán ani městský soud nezpochybňovaly, že stěžovatel byl v Moldavsku při výkonu trestu odnětí svobody obětí špatného zacházení ze strany vězeňských dozorců. Jak ovšem stěžovatel v průběhu správního řízení sám vypověděl, toto jednání bylo ze strany moldavských orgánů prošetřeno, viníci byli potrestáni a stěžovateli bylo přiznáno odškodné. Ke stěžovatelovu tvrzení o pronásledování ze strany příbuzných či kolegů osob, se kterými byl na základě vyšetření uvedeného incidentu ukončen pracovní poměr, jak žalovaný, tak soud správně uvedli, že stěžovatel se v daném případě ani nepokusil obrátit na nadřízené policejní či jiné státní orgány, ač jeho předchozí zkušenost jasně ukazuje, že i v případě jednání členů policejního či vězeňského sboru se lze dovolat ochrany. Nadto stěžovatel uvedl, že problémy měl pouze v Kišiněvě. Když odjel za babičkou na venkov, nikdo se o něj nezajímal. Stěžovateli tak nelze přisvědčit, že prokázal, že by ve vztahu k jeho osobě nemělo být Moldavsko považováno za bezpečnou zemi původu.

[21] Městský soud nepřehlédl, že ze zpráv o zemi původu vyplývají i určité skutečnosti, které by mohly odůvodňovat závěr o tom, že v určitých případech nebude moci být Moldavsko považováno za bezpečnou zemi původu, ovšem může tomu tak být pouze ve spojení s konkrétními důvody a tvrzeními ze strany žadatele o mezinárodní ochranu, které budou tento závěr odůvodňovat. V projednávané věci však stěžovatel taková tvrzení, jak již bylo výše zhodnoceno, nepředložil. Stejně tak městský soud nepochybil, pokud neprovedl jako důkaz zprávy, ze kterých stěžovatel v žalobě citoval, nadto stěžovatel provedení zpráv jako důkazů v žalobě ani nenavrhoval. Městský soud správně konstatoval, že tvrzení uvedená v žalobě prakticky neuvádí nic nového nad rámec nedostatků zmíněných ve zprávách ze správního spisu, maximálně je určitým způsobem rozvádí, nadto si žalovaný obstaral dostatečně objektivní, adresné a aktuální informace o Moldavsku, které umožňovaly učinit si dostatečný úsudek o subsumpci tohoto státu pod bezpečnou zemi původu. Nejednalo se tak o tvrzení zaměřená adresně k osobě stěžovatele, ale obecné zprávy o zemi původu. Ty si přitom obstaral již žalovaný a tyto informace splňovaly požadavky na ně kladené judikaturou (viz rozsudek ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, č. 1825/2009 Sb. NSS), jak městský soud správně vyhodnotil.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[23] Výrok o náhradě nákladů řízení se při odmítnutí kasační stížnosti opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[24] Stěžovateli byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2020, č. j. 6 Azs 24/2020 - 25, ustanoven zástupcem advokát JUDr. Maroš Matiaško. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve

spojení s § 120 s. ř. s.). Soud určil odměnu advokáta za dva úkony právní služby, spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] ve výši 2 x 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 téže vyhlášky], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky), celkem 6.800 Kč. Advokát je plátcem DPH, odměna se proto zvyšuje o částku odpovídající sazbě DPH 21 %. Výše odměny tak celkem činí 8.228 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. srpna 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu